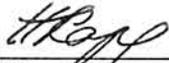

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

_____
«30» _____ 2025 г.
Рэгістрацыйны № ВД-6/15-99/эвуч.

ЭТНАЛОГІЯ БЕЛАРУСІ

*Вучэбная праграма ўстановы адукацыі па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці
6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны*

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-03-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 №274, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

СКЛАДАЛЬНІК

І. І. Бамбешка, дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Ю. В. Кавалёва, вучоны сакратар дзяржаўнай установы «Музей гісторыі горада Мінска», кандыдат культуралогіі;

А. В. Катовіч, дацэнт кафедры рэжысуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 4 ад 25.10.2025); прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 2 ад 20.12.2025)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Актуальнасць вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» вызначаецца яе роляй у працэсе падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне музейнай справы, турызму і аховы гісторыка-культурнай спадчыны, дае асновы ведаў аб развіцці этнаграфічнай навукі ў свеце і за яе межамі, яе асноўных дасягненнях на тэрыторыі Беларусі ад пачатку XIX ст. да сённяшняга часу.

Асноўная ўвага надаецца гісторыі этнаграфічнай навукі ў Беларусі, яе найбольш вядомым прадстаўнікам, якія працавалі тут у XIX – XXI стст., а таксама даецца падрабязная характарыстыка матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў і этнічных меншасцяў, якія пражываюць на тэрыторыі Беларусі.

Мэтай выкладання вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» з’яўляецца вывучэнне студэнтамі этнічных працэсаў, фарміраванне фундаменту этналагічных ведаў на падставе вывучэння дасягненняў сусветнай і айчыннай этналагічнай думкі.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» спрыяе падрыхтоўцы студэнтаў да практычнай дзейнасці, да больш паглыбленага аналізу і апісання розных відаў гістарычных крыніц. Авалоданне тэарэтычнымі і практычнымі навыкамі ў дадзеным кірунку спрыяе фарміраванню ўсебакова развітага спецыяліста ў галіне музейнай справы і аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

Мэтавая накіраванасць вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» прадугледжвае вырашэнне шэрагу задач:

- даць студэнтам глыбокія веды тэарэтычных асноў этналагічнай навукі, выдзяляючы яе спецыфіку, раскрываючы прынцыпы суадносінаў метадалогіі і метадаў этналагічнага пазнання;
- даць студэнтам сістэмныя веды аб традыцыйнай культуры і этнічным развіцці народаў свету;
- пазнаёміць з асноўнымі аспектамі традыцыйнай культуры Беларусі, прадэманстраваць яе асаблівасці ва ўсходнеславянскім і індаеўрапейскім кантэксце;
- сфарміраваць у студэнтаў навукова-даследчыя і практычныя навыкі;
- садзейнічаць падрыхтоўцы шырока адукаваных, творчых, з крытычным мысленнем спецыялістаў, здольных да аналізу і прагназавання складаных этнічных працэсаў і авалоданню метадыкай правядзення этналагічных даследаванняў.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» накіравана на фарміраванне ў студэнтаў наступных кампетэнцый:

УК – 4 Працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, этнічныя, канфесійныя, культурныя і іншыя адрозненні;

УК – 7 Валодаць здольнасцю аналізаваць працэсы дзяржаўнага будаўніцтва ў розныя гістарычныя перыяды, выяўляць фактары і механізмы гістарычных змен, вызначаць сацыяльна-палітычнае значэнне гістарычных

падзей (асоб, артэфактаў і сімвалаў) для сучаснай беларускай дзяржаўнасці, у дасканаласці выкарыстоўваць выяўленыя заканамернасці ў працэсе фарміравання грамадзянскай ідэнтычнасці;

БПК – 4 Інтэрпрэтаваць гісторыю сусветных цывілізацый, вызначаць асаблівасці этнічных супольнасцяў, культур і іх эвалюцыю, агульную сацыяльна-культурную сітуацыю;

БПК – 5 Характарызаваць асноўныя тэндэнцыі рэгіянальнага культурнага развіцця, выдзяляць, фармуляваць і ацэньваць ключавыя напрамкі і асаблівасці развіцця розных этнакультурных рэгіёнаў;

БПК – 7 Валодаць сучаснымі метадыкамі вывучэння, актуалізацыі і інтэрпрэтацыі матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» студэнты павінны *ведаць*:

- асноўныя тэарэтыка-метадалагічныя праблемы, катэгорыі этналогіі і сутнасць асноўных этналагічных вучэнняў;

- навуковыя падыходы да аналізу этнічных з'яў, метады этналагічных даследаванняў;

- спецыфіку фарміравання і функцыянавання этнічнай карты Рэспублікі Беларусь.

Студэнты павінны *ўмець*:

- выкарыстоўваць прыёмы і метады этналогіі;

- выкарыстоўваць даныя этналогіі Беларусі пры правядзенні практычнай і навуковай работы;

- праводзіць навуковую апрацоўку музейных этнаграфічных калекцый;

- выкарыстоўваць інфармацыйныя крыніцы ў музейнай працы;

- выкарыстоўваць найноўшыя навуковыя дасягненні айчынных і замежных даследчыкаў у дадзенай галіне ў фондавай і экспазіцыйнай рабоце музеяў.

Студэнты павінны валодаць:

- навыкамі набывання, выкарыстання і абнаўлення сацыяльна-гуманітарных ведаў;

- навыкамі рэфлексіі, самаацэнкі, самакантролю;

- навыкамі крытычнага аналізу этнаграфічнай і этналагічнай інфармацыі.

Замацаванне атрыманых ведаў адбываецца пад час праходжання археолога-этнаграфічнай вучэбнай практыкі.

Вучэбная праграма па вучэбнай высцыпліне «Этналогія Беларусі» распрацавана з улікам пастаўленых задач і ўзгоднена з вучэбнымі праграмамі такіх вучэбных дысцыплін, як «Этналогія», «Археалогія», «Гістарычнае краязнаўства», «Гісторыя Беларусі» і інш.

Да эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій, якія мэтазгодна выкарыстоўваць пры выкладанні вучэбнай дысцыпліны, адносяцца:

- гісторыка-тэматычны падыход;

- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;

- камунікатыўныя тэхналогіі;
- метады аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, разнастайныя варыянты самастойнай работы пад кіраўніцтвам выкладчыка, вучэбна-метадычныя комплексы. Для правядзення семінарскіх заняткаў варта выкарыстоўваць метадыкі актыўнага навучання, метады малых груп, дыскусійныя формы.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі» вучэбным планам прадугледжана 100 гадзін, з якіх 50 гадзін – аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 30 гадзін, семінарскія заняткі – 20 гадзін. Рэкамендаваная форма правядзення бягучай атэстацыі студэнтаў – тэсціраванне, вуснае апытанне. Форма правядзення прамежкавай атэстацыі – экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Прадмет, мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі». Сувязь вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі спецыяльнасці.

Формы вучэбных заняткаў і кантролю. Навукова-метадычнае забеспячэнне вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Этналогія Беларусі».

Крыніцы і літаратура па вучэбнай дысцыпліне «Этналогія Беларусі»

Раздзел I. Гісторыя этналагічнага вывучэння Беларусі

Тэма 1. Тэарэтычныя аспекты этналогіі Беларусі

Этналогіі Беларусі ў сістэме айчыннай гуманітарыстыкі: аб'ект, прадмет і задачы даследавання. Аб'ект і прадмет этналогіі Беларусі. Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме гістарычных дысцыплін.

Праблематыка сучаснай беларускай этналогіі.

Метады этналогіі Беларусі.

Тэма 2. Крыніцы і метады этналогіі Беларусі

Крыніцы этналагічных даследаванняў. Палявыя этнаграфічныя матэрыялы. Письмовыя крыніцы. Архіўныя і музейныя зборы як крыніцы па этналогіі Беларусі.

Дадзеныя сумежных навук: фізічнай антрапалогіі, археалогіі, лінгвістыкі, фалькларыстыкі і г. д. Метады збору і апрацоўкі звестак этналагічнага характару.

Тэма 3. Першыя пісьмовыя звесткі пра Беларусь і яе насельніцтва

Этнаграфічныя звесткі ў летапісных крыніцах («Аповесць мінулых гадоў», «Хроніка Быхаўца», «Баркулабаўскі летапіс» і інш.).

Працы М. Стрыйкоўскага, А. Гваньіні, Я. Ласіцкага, С. Герберштэйна, С. Рысінскага, М. Ліцвіна як гісторыка-этнаграфічныя крыніцы.

Тэма 4. Этналагічнае вывучэнне Беларусі

ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.

Экспедыцыі І. І. Ляпёхіна і В. М. Севергіна. Праца А. К. Меера «Апісанне Крычаўскага графства ці былога староства гр. Р. Ал. Пацёмкіна...» (1786).

З. Я. Даленга-Хадакоўскі. Фальклорныя зборнікі Я. Чачота. Этнаграфічная інфармацыя ў творах У. Сыракомлі і П. М. Шпілеўскага.

Праграма для збору этнаграфічных звестак Рускага геаграфічнага таварыства. Публікацыі А. Г. Кіркора і М. Анімеле ў «Этнаграфічным зборніку».

Тэма 5. Этналагічнае вывучэнне Беларусі ў другой палове XIX ст. – пачатку XX ст.

Фальклорныя зборнікі І. І. Насовіча. Працы П. А. Бяссонава, М. А. Дзмітрыева, Ю. Ф. Крачкоўскага. Этнаграфічная праграма П. В. Шэйна. Карэспандэнты П. В. Шэйна: М. Я. Нікіфароўскі, А. Я. Багдановіч. Навуковая дзейнасць Е. Р. Раманова. Этнаграфічныя зборнікі У. М. Дабравольскага. Навуковыя працы М. В. Доўнара-Запольскага. Беларускі фальклор у зборніках М. А. Федароўскага.

Пашырэнне тэматыкі этнаграфічных даследаванняў. Дзейнасць А. К. Сержпудоўскага і І. А. Сербавы. Праца «Беларусы» Я. Ф. Карскага.

Тэма 6. Этналогія Беларусі ў міжваенны перыяд

Стварэнне навуковых (Інбелкульт, Акадэмія навук), вучэбных устаноў (БДУ) у БССР і іх дзейнасць у галіне этналагічнага вывучэння рэспублікі. Этнаграфічна-археалагічнае экспедыцыйнае вывучэнне Беларусі.

Краязнаўчы рух і збор этнаграфічных звестак. Інфармацыя этнаграфічнага характару на старонках краязнаўчых выданняў. Часопіс «Наш край», «Савецкая краіна», выданні рэгіянальных краязнаўчых арганізацый і іх роля ў актывізацыі этнаграфічнага вывучэння Беларусі. «Курс беларусазнаўства» як зборнік гісторыка-этнаграфічных і мовазнаўчых прац, скарачаны курс лекцый пра Беларусь і беларусаў. Працы і дзейнасць І. А. Сербавы, А. К. Сержпудоўскага, А. А. Шлюбскага, В. Ю. Ластоўскага, Я. Ю. Лёсіка, Н. І. Лебедзевы, М. М. Нікольскага. Пашырэнне праблематыкі этнаграфічных даследаванняў.

Вывучэнне Беларусі супрацоўнікамі Інстытута па вывучэнні народаў СССР, музеямі Масквы і Ленінграда.

Этналагічнае вывучэнне Заходняй Беларусі. Дзейнасць Беларускага музея ў Вільні і іншых музеяў Заходняй Беларусі па збору этнаграфічных матэрыялаў. Беларуская этнаграфічная праблематыка на старонках польскага перыядычнага друку (часопіс «Ziemia» і інш.).

Тэма 7. Этналогія Беларусі ў другой палове XX – пачатку XXI ст.

Стварэнне Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР і яго дзейнасць. Асноўныя кірункі развіцця этнаграфічных даследаванняў: вывучэнне гістарыяграфіі, этнічнай гісторыі, традыцыйнай матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў і інш.

Стварэнне Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту. Этнаграфічныя прадметы ў калекцыях гістарычных, мастацкіх і краязнаўчых музеяў.

Энцыклапедыя «Этналогія Беларусі». Выданне серыі «Беларусы».

Тэма 8. Асноўныя этапы этнічнай гісторыі

Перыядызацыя этнічнай гісторыі Беларусі. Засяленне тэрыторыі Беларусі. Гаспадарчыя заняткі насельніцтва Беларусі ў эпоху каменнага веку. Рассяленне індаеўрапейцаў. Змены ў гаспадарцы і матэрыяльнай культуры

насельніцтва Беларусі ў бронзавым і раннім жалезным веку. Масавое рассяленне славян на тэрыторыі Беларусі. Дрыгавічы, радзімічы, крывічы, ступень іх развіцця. Праблема агульнаўсходнеславянскай этнічнай супольнасці. Вытокі беларускага этнаса. Этнічныя працэсы на Беларусі ў XIV – XVIII стст. Этнакультурныя працэсы на Беларусі ў XIX ст. Этнакультурнае развіццё беларусаў у XX – пачатку XXI ст.

Раздзел II. Традыцыйная культура беларусаў. Этнічныя групы і міжэтнічныя адносіны ў Беларусі

Тэма 9. Традыцыйныя заняткі беларусаў

Земляробства. Сістэма земляробства. Сельскагаспадарчыя культуры. Земляробчыя прылады працы. Жывёлагадоўля.

Размежаванне паняццяў «промыслы» і «рамёствы». Рыбалоўства. Паляванне. Паляўнічае звычайнае права.

Бортніцтва, пчалярства. Развіццё бортніцтва ў Беларусі.

Ганчарства і яго формы. Асноўныя цэнтры ганчарства ў Беларусі.

Дрэваапрацоўка. Сталярства. Цяслярства. Бандарства.

Гарбарства. Апрацоўка скуры і футра. Ткацтва.

Пляценне. Кавальства.

Тэма 10. Гістарычныя тыпы паселішчаў

Тыпы паселішчаў: вёскі, засценкі, ваколіцы, фальваркі, хутары, мястэчкі. Дысперсны (рассеяны) і кампактны характар рассялення. Варыянты планіроўкі.

Сялянская сядзіба. Жыллё і гаспадарчыя пабудовы. Планіроўка сядзібы. Вяночны і пагонны двор. Іншыя варыянты планіроўкі.

Тэма 11. Традыцыйнае беларускае жыллё

Традыцыйная сялянская сядзіба. Эвалюцыя развіцця традыцыйнага жылля. Гаспадарчыя пабудовы. Унутраная планіроўка жылля. Печ. Чырвоны кут. Сродкі асвятлення: светач, лучнік. Развіццё ўнутранай планіроўкі ў другой палове XIX ст. Трохкамернае жыллё і яго характарыстыка. Мэбля і яе рэгіянальныя асаблівасці ў другой палове XIX – пачатку XX ст.

Абрады і звычаі, звязаныя з жыллём. Выбар месца. Нарыхтоўка будаўнічага матэрыялу. Рэгіянальныя асаблівасці будаўніцтва жылля.

Тэма 12. Беларускі народны касцюм

Асноўныя крыніцы па вывучэнні касцюма эпохі феадалізму. Касцюм у работах этнографікаў канца XIX – пачатку XX ст. Даследаванні касцюма ў пасляваенны перыяд. Дзейнасць М. Ф. Раманюка па вывучэнні традыцыйнага беларускага касцюма. Мастацтвазнаўча-этнаграфічнае раяніраванне беларускага народнага адзення XIX – пачатку XX ст.

Традыцыйны жаночы і мужчынскі касцюм беларусаў. Галаўныя ўборы. Паясы. Абутак. Зімовае адзенне. Святочнае адзенне. Рэгіянальныя асаблівасці традыцыйнага адзення.

Тэма 13. Традыцыйныя транспартныя сродкі

Гужавы транспарт. Характарыстыка асноўных відаў летняга і зімняга гужавога транспарту. Грузавы і выязны транспарт. Палазны транспарт і яго рэгіянальныя асаблівасці. Рачны транспарт і яго рэгіянальныя асаблівасці. Суднабудаўніцтва ў Беларусі.

Тэма 14. Традыцыйная культура харчавання

Штодзённая і абрадавая ежа. Сезонныя асаблівасці харчавання. Мучныя стравы. Стравы з гародніны. Традыцыйныя мясныя і малочныя стравы. Традыцыйныя напоі. Тэхналогія гатавання.

Прадметы хатняга начыння.

Тэма 15. Традыцыйны грамадскі лад жыцця

Формы сацыяльнай арганізацыі. Сельская абшчына. Функцыі сельскай абшчыны. Яе эвалюцыя. Абшчынныя звычаі. Талака. Сябрына. Бонда. Вячоркі. Ігрышча. Грамадскія аб'яднанні беларусаў.

Традыцыйныя каляндарныя абрады. Каляды. Гукане вясны, Юр'я, Вялікдзень, Сёмуха, Купалле, Зажынкi і Дажынкi, Дзяды.

Тэма 16. Сям'я і сямейныя традыцыі

Гістарычныя формы сям'і. Вялікая сям'я. Яе структура, сістэма кіравання, маёмасныя адносіны. Падзел вялікіх сем'яў на малыя. Тыпы малой сям'і. Становішча жанчыны ў сям'і.

Спадчыннае права. Традыцыйная сістэма выхавання.

Сямейныя абрады. Абрады, звязаныя з цяжарнасцю жанчыны. Радзіны. Лакальныя асаблівасці радзіннай абраднасці. Шлюб. Шлюбны ўзрост. Маёмасныя адносіны пры заключэнні шлюбу. Традыцыйны цыкл вясельнага абраду. Сватанне. Заручыны. Вяселле. Паслявясельны абрад. Лакальныя асаблівасці беларускай вясельнай абраднасці. Пахаванне. Памінкі. Абрады памінання продкаў.

Тэма 17. Традыцыйная духоўная культура беларусаў

Традыцыйныя рэлігійныя ўяўленні беларусаў. Дахрысціянскія вераванні. Сучасная канфесіянальная сітуацыя.

Народныя веды. Астраномія і касмалогія. Метэаралогія. Земляробчы каляндар. Метралогія. Народная медыцына.

Калядныя, валачобныя, Купальскія, жніўныя песні. Сямейна-абрадавая паэзія. Вясельныя і радзінныя песні. Галашэнні. Гістарычныя песні. Казкі. Загадкі, прыказкі, прымаўкі.

Народныя музычныя інструменты. Народнае харэаграфічнае мастацтва. Карагоды. Традыцыйныя народныя танцы. Тэатральнае мастацтва. Батлейка.

Вяўленчае мастацтва. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Семантыка традыцыйных мастацкіх вобразаў.

Тэма 18. Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Беларусі

Этналагічнае вывучэнне і картаграфаванне разнастайных кампанентаў матэрыяльнай і нематэрыяльнай культуры Беларусі ў XIX – пачатку XX ст.

Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны і іх характарыстыка: Паазер’е, Падняпроўе, Цэнтральная Беларусь, Панямонне, Заходняе і Усходняе Палессе. Этнакультурныя комплексы на паграніччы суседніх рэгіёнаў.

Тэма 19. Этнічныя групы Беларусі

Рускія. Рускія-стараверы. Асаблівасці матэрыяльнай культуры. Традыцыйныя заняткі.

Палякі. Спецыфіка фарміравання групы. Польская мова і культура ў гісторыі Беларусі.

Украінцы. Асаблівасці іх традыцыйнай культуры.

Літоўцы і іх культура.

Яўрэі. Гісторыя фарміравання. Асаблівасці матэрыяльнай культуры і традыцыйных заняткаў. Грамадскі быт. Культура яўрэяў Беларусі.

Татары. Асаблівасці фарміравання. Матэрыяльная культура і заняткі. Мова і духоўная культура.

Іншыя этнічныя групы. Этнічны склад Беларусі на сучасным этапе.

Тэма 20. Міжэтнічныя адносіны ў Беларусі

Фарміраванне традыцый этнаканфесіянальнай талерантнасці ў XV – XVI стст. Міжэтнічныя адносіны ў XIX – пачатку XX ст.

Формы нацыянальна-культурнай аўтаноміі этнічных груп у БССР у 1920 – 30-я гг.

Сучаснае становішча этнічных груп і міжэтнічных адносін.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
	Лекцыі	Семінарскія заняткі		
Уводзіны	0.5			
Раздзел I Гісторыя этналагічнага вывучэння Беларусі				
<i>Тэма 1.</i> Тэарэтычныя аспекты этналогіі Беларусі	1			
<i>Тэма 2.</i> Крыніцы і метады этналогіі Беларусі	1,5			
<i>Тэма 3.</i> Першыя пісьмовыя звесткі пра Беларусь і яе насельніцтва	2			
<i>Тэма 4.</i> Этналагічнае вывучэнне Беларусі ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.		2		
<i>Тэма 5.</i> Этналагічнае вывучэнне Беларусі ў другой палове XIX ст. – пачатку XX ст.		2		
<i>Тэма 6.</i> Этналогія Беларусі ў міжваенны перыяд		2		
<i>Тэма 7.</i> Этналогія Беларусі ў другой палове XX – пачатку XXI ст.	2			
<i>Тэма 8.</i> Асноўныя этапы этнічнай гісторыі	2			
Раздзел II. Традыцыйная культура беларусаў. Этнічныя групы і міжэтнічныя адносіны ў Беларусі				
<i>Тэма 9.</i> Традыцыйныя заняткі беларусаў	3		2	мультымедыя прэзентацыя
<i>Тэма 10.</i> Гістарычныя тыпы паселішчаў	2			
<i>Тэма 11.</i> Традыцыйнае беларускае жыллё	2			
<i>Тэма 12.</i> Беларускі народны касцюм		2	2	мультымедыя прэзентацыя
<i>Тэма 13.</i> Традыцыйныя транспартныя сродкі	2		2	выбарачнае апытанне, мультымедыя прэзентацыя
<i>Тэма 14.</i> Традыцыйная культура харчавання	2		2	выбарачнае апытанне, мультымедыя прэзентацыя
<i>Тэма 15.</i> Традыцыйны грамадскі лад жыцця	2			
<i>Тэма 16.</i> Сям’я і сямейныя традыцыі		2		
<i>Тэма 17.</i> Традыцыйная духоўная культура беларусаў		2		
<i>Тэма 18.</i> Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Беларусі	2			
<i>Тэма 19.</i> Этнічныя групы Беларусі		2	2	мультымедыя прэзентацыя
<i>Тэма 20.</i> Міжэтнічныя адносіны ў Беларусі		2		
Разам	24	16	10	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Наваградскі, Т. А. Традыцыі народнага харчавання беларусаў / Т. А. Наваградскі. – Мінск : Последнее слово, 2000. – 196 с.
2. Нароўская, А. М. Семіётыка традыцыйнага жыцця беларусаў : у 2 кн. / А. М. Нароўская; М-ва культуры Рэсп. Беларусь, Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : БДУКМ, 2022. – Кн. 1. Жыллё як сімвал культуры. – 227 с.
3. Этналогія Беларусі : традыцыйная культура насельніцтва ў гістарычнай перспектыве : вучэбна-метадычны дапаможнік для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях 1-21 03 01 «Гісторыя (па напрамках)», 1-23 01 12 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па напрамках)» / Т. А. Наваградскі [и др.]. – Мінск : БДУ, 2009. – 333, [2] с., [12] л. каляр. іл. : іл.

Дадатковая літаратура

1. Бандарчык, В. К. Выбраныя працы па гістарыяграфіі паходжання і этнічнай гісторыі беларусаў : да 100-гадовага юбілею / В. К. Бандарчык ; Нац. акад. навук Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы ; уклад. А. У. Гурко, С. У. Грунтоў. – Мінск : Беларуская навука, 2020. – 429 с.
2. Беларускае народнае адзенне / Л. А. Молчанова [і інш.]; пад рэд. В. К. Бандарчыка. – Мінск : Навука Мин і тэхніка, 1975. – 94 с.
3. Курилович, А. Н. Белорусское народное ткачество / А. И. Курилович. – Мінск : Наука и техника, 1981. – 119 с.
4. Молчанова, Л. А. Материальная культура белорусов / Л. А. Молчанова. – Мінск : Наука и техника, 1968. – 230 с.
5. Промыслы і рамёствы Беларусі / В. К. Бандарчык [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1984. – 190 с.
6. Раманюк, М. Ф. Беларускае народнае адзенне / М. Ф. Раманюк. – Мінск : Беларусь, 1981. – 317 с.
7. Этнокультурные процессы Центральной Беларуси в прошлом и настоящем / А. Вл. Гурко [и др.]; науч. ред. А. Викт. Гурко; Нац. акад. наук Беларусі, Центр исслед. белор. культуры, языка и лит., Фил. «Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора им. К. Крапівы». – Мінск : Беларуская навука, 2016. – 539 с., ил.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае падрыхтоўку студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў на адпаведную тэматыку, мультымедыйных прэзентацый па асобных падраздзелах вучэбнай дысцыпліны, вывучэнне дадатковых крыніц і літаратуры і інш.

Самастойная работа студэнтаў накіравана на:

- фарміраванне навыкаў пошуку і аналізу розных відаў інфармацыі;
- засваенне, сістэматызацыю і трансляцыю атрыманых ведаў у будучай прафесійнай дзейнасці;
- развіццё дадатковых навукова-даследчых навыкаў.

Кантроль за выкананнем самастойнай работы з'яўляецца бягучым і рэалізуецца праз электронную пошту, індывідуальныя кансультацыі, падчас лекцыйных і семінарскіх заняткаў, а таксама падчас правядзення экзамену. Выкладчык знаёміць студэнтаў са спецыфікай той ці іншай самастойнай работы і спосабамі яе кантролю пад час уводнай лекцыі па вучэбнай дысцыпліне.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Арганізацыя вучэбнай работы студэнтаў накіравана на засваенне лекцыйнага матэрыялу, а таксама на самастойны пошук і падрыхтоўку інфармацыйных матэрыялаў да семінарскіх заняткаў па вучэбнай дысцыпліне. Для дыягностыкі атрыманых студэнтамі ведаў прадугледжваецца выкарыстанне наступных сродкаў:

- тэставыя заданні па асобных падраздзелах і дысцыпліне ў цэлым;
- пісьмовыя работы па асобных падраздзелах дысцыпліны;
- мультымедыя прэзентацыі па асобных падраздзелах дысцыпліны;
- выступленні студэнтаў на семінарскіх занятках па самастойна падрыхтаваных тэмах.

Выніковая ацэнка вынікаў вучэбнай дзейнасці прадугледжвае правядзенне экзамену.